

Fekete doboznak tűnt, tünhetett mindenki számára az Országos Széchényi Könyvtárban folytatott számítógépesítési munka, jóllehet sem a Széchényi Könyvtár nem takarékoskodott a különböző információkkal, sem a szakajtó nem árult el érdektelenséget az ügy iránt (csak a *Könyvtárosban* kb. féltucat cikk, interjú, mi egyéb látott napvilágot e témakörben). A dolog merituma azonban – érthető okokból – mégis homályban maradt. Homályban, mert az apróbb-nagyobb részletek nem álltak össze, mert az egészet, a „totalitást” csak bizonyos metszeteiben kaphatta meg az érdeklődő. Márpedig nem kétséges, hogy az OSZK számítógépesítése nemcsak az OSZK ügye, hiszen a rá alapozott (alapozható, alapozandó) szolgáltatások köre befogja az egész országot, eminenter beleszólnak a legkülönbözőbb könyvtártípusok,

könyvtári hálózatok munkájába, terveibe, fejlesztési koncepcióiba. Éppen ezért kiemelkedően fontos és közérdekű az OSZK vezetésének az a döntése, hogy a legkülönbözőbb könyvtárak számára, a szakemberek széles köre számára „bemutatókat” tart. A számítógépesítéssel a legbensőbb kapcsolatot tartó munkatársai (*Berke Barnabásné, Szücs Jenőné, Sipos Márta*) több lustrumban, különbözőféle könyvtárosi csoportozatok számára bemutató előadásorozatot, beszámoló-bemutató előadásokat tartanak, hogy mindenki számára világossá váljék, hol tart most az OSZK számítógépesítése, mi a jelenlegi helyzet, hogyan épülnek erre a különböző szolgáltatások, mik legyenek ezek, mi az, ami már van és mi az ami még várható, mi lehetséges (és kívánatos) és mi nem stb. Ezekben a beszámolókon persze szó esik arról is, hogy milyen gondjai, problémái, megoldási lehetőségei vannak a Széchényinek, mi az, ami egyelőre csak álom stb. E beszámolók-megbeszélések, amelyeken természetesen elhangozhatnak a kételyek, vélemények, kérdések, ellenjavallatok is, már megindultak. A közművelődési könyvtárak vezetői, legfrissebben az egyetemi könyvtárak igazgatói már élhettek az információszerzésnek ezzel a közvetlen lehetőségével. Sor kerül a többiekre is. Hogy azonban ne csak a vezetők, ne csak azok, akik sokszor legkevesébé értenek a számítógépesítés csínjához-bínjához, részeshessenek az OSZK első kézből származó információiból, a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* legközelebbi számai egyikében közkinccsá igyekszik tenni Berke Barnabásnéék „édes” titkait.

Az MTA Könyvtára
„Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae”
alapítványának Kuratóriuma pályázatot hirdet
az alábbi témákban:

1. *Stein Aurél a nemzetközi kutatásban.* (Könyvészeti megközelítés.) A pályamű foglalja össze Stein Aurél sokirányú kutatásait, vagy mutassa be ennek egy aspektusát a szakirodalom alapján. Az összefoglaló áttekintés jól kiegészíthető Stein Aurél tudományos tevékenységének bibliográfiai számbavételével.

Önálló Stein Aurél bibliográfia készítése.

2. *Az Akadémia hivatalos folyóiratainak* (évkönyv, névkönyv, értesítő, értekezések, osztályközlemények, Akadémiai Közlöny, Magyar Tudomány) *kiadástörténete és ezek elemzése.* A téma tárgyalható összességében, vagy egyes folyóiratok vonatkozásában.

3. *Változások a könyvtári tájékoztatás elméletében és gyakorlatában,* különös tekintettel a magyar könyvtárakra.

A pályázatokat az MTA Könyvtára címére kérjük eljuttatni:

MTA Könyvtára
1361 Budapest, Pf. 7.
V., Arany János u. 1.

Beküldési határidő: 1993. szeptember 1.

Díjak témánként: I. díj – 60 000,- Ft

II. díj – 40 000,- Ft

A sikeres pályázatok kiadását az MTA Könyvtára saját sorozataiban lehetővé teheti.

A pályázat eredményét 1993. november 3-án, az Akadémia alapításának, ill. az új könyvtáráépület felavatásának évfordulóján hirdetjük ki.

A Kuratórium Titkársága

Berzsenyi Dániel: A magyarországi mezei szorgalom' némelly akadályairól

Kölcsey méltatlan támadása után „a félhalálba befagyott öregúr” (Németh László), az alig 40 éves Berzsenyi Dániel elhallgatott mint költő – csak néhány verset írt élete hátralevő két évtizedében –, de megszólalt a tanulmányíró. Esztétikai nézeteiről legutóbb Nemeskürty István publikált *A bibliai örökség* című kötetében. Elméleti munkáit úgy jellemzi, mint „a kor legjobbainak színvonalán mozgó, egy Kierkegaardot megelőző költői gondolkodás” termékeit. Talán túlzás a költőt mint nagy teoretikust bemutatni – főleg nemzetközi „mezőny”-nyel összevetve –, de mindenképpen helyes és üdvözlendő minden olyan törekvés, ami Berzsenyit, a tanulmányíró-t hozza közelebb az olvasókhöz. Értekezései között az 1833-ban írt, de csak halála után megjelent *A magyarországi mezei szorgalom...* különleges helyet foglal el. Az alig 70 oldalas írás a felvilágosodás (Berzeviczy Gergely, Tessedik Sámuel) parasztsággal, nemzetgazdasággal foglalkozó művei és a reformkor nagy nemzedékének hasonló tárgyú publikációi között teremti meg a kapcsolatot. Hatott rá Széchenyi is, a *Hitel* gondolatai felfedezhetők értekezésében – a bevezető utalás „a köztünk megjelent *genius*”-ra félreérthetetlen –, de nem annak továbbgondolásáról van szó, egy önálló személyiség fejt ki véleményét a parasztság helyzetéről. És mert a gazdálkodás a korabeli Magyarország életének meghatározó területe volt, a tanulmány érinti a XIX. század első harmadának valamennyi fontos kérdését. A mezőgazdaság – „a mezei szorgalom” – csak kiindulópont, ahonnan elrugaszkodik a niklai remete és rendszerezi a nemzet sorskérdéseire adott válaszait.

A fő kérdés számára a magyarság erkölcsi romlása, amely miatt „több adót fizet nemzetünk, mint a legzsaroltabb nép a maga zsarnokának”. Ezért foglalkozik részletesen a neveléssel, oktatással. Az ifjakat mesterségekre, hasznos dolgokra kell tanítani. A magyar és a német közötti vagyoni, életmódbeli különbségek fő okát éppen abban látja, hogy „majd minden német tud valami kis mesterséget”. Berzsenyi nem rest gyakran kemény szavakkal ostromozni a nemzetet. Roppant érdekesek azok a megfigyelései a népelet köréből, melyeket talán túl gyakran általánosít, de mindenképpen arra utalnak, hogy az író nyitott szemmel járt a világban. Megfigyeli, hogy a németek között a nők is csépelnek, szántanak, a férfiak kötnek, fonnak, „a két nem minden munkában egyenlően részt vesz”. Polgárosodás, lehetne a kulcsszó Berzsenyi számára. Egy olyan társadalom, olyan Magyarország képe lebegett előtte, amelybedn mindenkinek feladata van, senki sem henyél, nem „dohányzik és furuglál”, hanem a nemzert fáradozik. Vannak persze Berzsenyi gondolatai között olyanok is, amelyek érthetőek voltak a maga korában, de a történelem már jócskán túlhaladta azokat. Ilyen mindenekelőtt a magyarosítás erőltetése: „minden idegen nyelvű népeinket hazánk' főnépevel nyelvben és ruhában egyesíteni” kell. A Berzsenyi-féle magyarosítási program egyszerű: az iskolát véli legalkalmasabb helyének, a két nem gyermekeit „csinos magyar öltözeten” addig oktatnák magyar nyelvre és különböző hasznos ismeretekre, „míg tőkéletes magyarokká és hasznos polgárokká idomulnak”.

Írása végén valóságos utópiát vetít az olvasó elé. Egy XX. századi kommuna képe bontakozik ki a tanulmányból, ahol a nép nemcsak az egész gazdálkodást végzi együttes erővel, de még „*konyhát és asztalt is közöset tartana*”, és egy „*háznépet*” alkotna. Nemcsak a termelés költségei csökkennének így, hanem a közösség „*minden asszonyt munkára fordíthatna s az által a egész néperőt megkettőzhetné*”, és e nyájas életből „*olgy patriarchális világ fejlődne, mellynél szibbet és jobbat képzelní sem lehet*”.

A Somogy Megyei Könyvtár tetszetős kiadványának megjelentetése fontos tett volt. Hozzájárulhat Berzsenyi, ha nem is ismeretlen, de mindenestre elfelejtett és keveset méltatott tanulmányírói munkásságának megismeréséhez. És lehet-e „*egy igen szép jövőndő felé (...) útmutatónk*” más, mint „*holmi gondolatok*” megvitatása? (Az 1842-ben Berzsenyi Dániel összes művei 2. kötetében megjelent tanulmány hasonmása. Szerk. Tüskés Tibor. Kaposvár, 1991, Somogy Megyei Könyvtár. 71 p. 80 Ft.)

Pogány György

A Miskolci Városi Könyvtár kiadványai. A könyvtár Lévay József Tudományos Könyvtára 1986-ban jelentette meg a gyűjteményében őrzött iskolai értesítők katalógusát. Ez több mint 160 község, város különböző típusú oktatási intézményeinek az értesítőit sorolja fel, köztük a fővárosiakét (több mint 100-félét) és a felvidéki, erdélyi, kárpátaljai, vajdasági egykori magyar iskolákét is. A kiadvány az iskolák székhelye szerint írja le az értesítőket, így már akkor jelentős segítséget nyújtott a helytörténeti, a nevelés- és iskolatörténeti kutatásokhoz, az ezekkel összefüggő forrásanyagok összegyűjtéséhez. A további kutatómunkát (a gyűjtemény egyre szélesebb körű használatát) segítő, ezt követően tették közzé a szerzők az értesítők tartalmi feltárására is vonatkozó kótetkatalógusukat.

A *Bálint Ferencné, Garamvölgyi Ernőné, Kis Józsefné* által szerkesztett *Iskolai értesítők cikk-katalógusa* természetesen nem adhatta közre (már csak terjedelmi okokból sem) a gondos feldolgozó munka során elkészült könyvtári cédulakatalógus teljes anyagát, hanem abból a leginkább közérdeklődésre számot tartó tanulmányok, értekezések vagy éppen szépirodalmi művek köréből válogatott több mint 2000 bibliográfiai tételel.

A leírások az ETO szakrendjét követő harmincegy tematikus fejezetben (azon belül betűrendben) kerültek elrendezésre. A fejezetek rövidke, könnyen áttekinthetők, ráadásul a szerkesztők leleményesen kerültek meg a tárgymutató készítésének dilemmáit (s nehézségeit) is: a kótet elején mintegy százhetven fogalomról, tárgyszóróól közölnek egy olyan mutatót, amely a katalógus megfelelő szakcsoportjaira, fejezeteire utal. A kiadvány két, bizonyára leggyakrabban használt fejezete közül az egyik – Aradtól Zsolnáig – több mint félszáz település középiskolájának történetéről megjelent írásokat tárja fel.

A kótetkatalógus másik fontos, s egyben legerjedelmesebb fejezete a személyi rész, amely az egyes pedagógusok életére, munkásságára vonatkozó közleményeket – méltatásokat, nekrológokat, áthelyezésekről, nyugdíjazásokról szóló híreket – tárja fel. Majdnem kilencszáz tételben, mert a szerkesztők – eléggé nem dicsérhető módon – ez esetben nem válogattak, hanem a teljes anyagot adták közre. Itt említem meg, hogy mind a két kótet névmutatója további jó lehetőséget kínál azok számára, akik tájékozódni kívánnak egy-egy pedagógusról, elsősorban azokról, akikről nem lelnek adatokat egyéb kézikönyvekben.

Arató Antal

A Téli Könyvvásár kínálatáról

Amint a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* szerkesztőbizottságának *Beköszöntőjé-*ből olvasóink megtudhatták, a lap törekedni fog „az értékes kortárs irodalom és az oktatást szolgáló művek elemző, kritikai értékelésére”. Ezúttal a Téli Könyvvásár kínálatát szemléljük, kiemelve a gazdag – ígért – termésből a legínycsiklandozóbb, legérdekesebb, legfontosabb műveket, éppen csak utalva az egyéb, szerintünk kevésbé fontos, vagy a könyvtárosok által jól ismert munkákra.

A Téli Könyvvásár hivatalos listájának élén – hagyományosan, nyilván azért is, mert él még a ki tudja mióta nem érvényes, vagy legalábbis többek által megkérdőjelezett fikció, hogy a magyar irodalom élén a líra, a költészet áll – természetesen a versek találhatóak. A magyar és külföldi költők művei közül mindenekelőtt a nagy klasszikusok néhány munkájára érdemes a figyelmet felhívni. Megjelenik *Babits Mihály* Összegyűjtött verseinek mind ez ideig legteljesebb, filológiaiilag legmegbízhatóbb kiadása, ott is helye van, ahol a régebbi Babits-összesek (amelyek közül egy sem igazán összes) megtalálhatók. Immár klasszikusnak számít *Kálnoky László* is, a Nyugat harmadik nemzedékének, a Weöres Sándor, Radnóti Miklós, Vas István és mások neveivel fémjelezhető nemzedéknek egyik legjelentősebb, legrejtélyesebb, különösen öregkori lírájával a magyar irodalom első vonalába „ugró” alkotója, akinek első igazi Összegyűjtött versei jelennek meg, csaknem 700 oldalon nyújtva a teljes életművet. E kötetnek is ott a helye minden, akármily kicsiny közművelődési könyvtár polcain. *Arany János* oeuvre-jének egyik csúcsa kétségkívül balladáköltészete. Balladáinak *Zichy Mihály* illusztrációival valamikor réges-rég megjelent, nemzedékek számára népszerű és otthonos gyűjteménye ezúttal hasonló kiadásban jelenik meg, lehetővé téve az újabb generációk számára, hogy vonzó, kézre álló, az illusztrációk által is „értelmezett” módon ismerkedhessenek meg az Arany-összesekben sokszor bizony „eltűnő” nagy balladákkal. Megjelenik még *Petőfi*, *Radnóti* verseinek is teljes gyűjteménye, ezek csak akkor érdekesek egy könyvtár számára, ha a régebbiekből már csak kevés példány maradt. Új verseskötetettel jelentkeznek olyan fontos költők, mint *Balázsovics Mihály*, *Borbély Szilárd*, *Fabó Kinga*, *Gyurkovics Tibor*, *Kemenczky Judit*, *Lator László*, *Orbán Ottó*, *Tolnai Ottó* és *Tornai József*. A Téli Könyvvásár egyik kiemelkedő szenzációja kétségkívül *Villon* balladáinak *Faludy György* átköltésében való megjelentetése. Ezekről az átköltésekről igen ellentétes vélemények vannak forgalomban. Az bizonyos, hogy *Villon* hazai népszerűségét ezek alapozták meg, nem a filológiaiilag hiteles, pontos, csak épp a ma emberéhez nemigen közelálló *Villon*-fordítások. A kötetet akkor is érdemes beszerezni, a magyar irodalom ritka könyvsikereként a polcra helyezni, ha a balladákat nem *Villon*, hanem *Faludy* alkotásainak, ha nem műfordításoknak, hanem szabad átköltéseknek tekintjük. Még egy „*Villon*” kínál a vásár, a „svéd *Villon*”, aki ugyan az igazánál jóval később, a 18. században élt, de csavargó életformája, „társadalomalatti” elképzelései és törekvései erősen rokonítják a nagy franciával. *Bellmann*nak nevét sem igen hallhatta eddig a magyar olvasóközönség, pedig igazi világirodalmi rangú költő, érdemes kötetét mindenütt beszerezni és ajánlani.

A versek kínálatát a magyar szépprózáé követi a listán. Szépprózából persze

jóval több van, mint versből, ám a kínálat meglehetősen vegyes. Akad a listán obligát ünnepi, ajándékozásra szánt kiadvány (*Karácsonyi olvasókönyv*), olyan kiváló, néha egyenesen klasszikus munkák, amelyeknek ezúttal sokadik kiadása lát napvilágot (az ilyeneknél a könyvtárosnak illik utánanéznie, hogy is áll belőlük példányszám dolgában), így *Otlik*, *Tamási*, *Szerb Antal*, *Karinthy Frigyes*, *Esterházy Péter* regényei (Iskola a határon, Ábel a rengetegben, A Pendragon legenda, Így írtok ti – ez persze nem regény, de klasszikus –, Termelési regény). A legérdekesebbek azonban részint az új kiadások (*Hajnóczy Péter* Összegyűjtött munkáinak első kötete, *Berkovits György*, *Blasszauer Róbert*, *Géczi János*, *Hankiss Ágnes*, *Hász Erzsébet*, *Horváth Teri*, *Ilosvay Ferenc*, *Isztray Botond*, *Katkó István*, *Mátyus Aliz*, *Rákossy Gergely*, *Sásdi Sándor*, *Szapudi András* és *Tardos Tibor*) hosszú sora, részint az a néhány kiadvány, amely a hazánk határain túli magyar irodalomról tudósít (*Ótágú síp*, *Tudósítás egy ország elvesztéséről*). Szenzációnak, igazi csemegének Hajnóczy elbeszélései, Hankiss Ágnesnek a rendszerváltás éveit mitológiai, méghozzá héber mitológiai keretben bemutató prózája, *Nyíró József* Néma küzdelme (a szerző 1944-ben megjelent regénye), valamint Rákossy Gergely új elbeszélései (igaz a kötet a régebbiekből is tartalmaz egy csokorra valót) ígérkeznek.

A külföldi szépprózából leginkább a klasszikusok új kiadásai tűnnek szembe (*Balzac*, *Ezeregyéjszaka*, *Fontane*, *Hemingway*, *Victor Hugo*, *Lawrence* és *Heinrich Mann*), ám a könyvtárak-könyvtárosok számára ezek szinte érdektelenek (csak példányszám-kiegészítésre valók), annál fontosabbak a lista olyan elrejtett értékei, mint *Hesse* Sziddhártája, csodaszép, titokzatos-szimbolikus hindu legendája, amely egyszerre ősi és szinte posztmodern módon új, vagy a finn *Kontrotias* A kígyó pillantása című regénye, amely ugyan megjelent már magyarul 1986-ban, de akkor nyilván csak kevesen figyeltek fel rá (és vásárolták meg könyvtár-ruknak), időközben azonban kiderült róla, hogy világirodalmi rangú (és sikerű) remekmű, vagy *McCullough* Missalonghi hölgyei című regénye, amely a modern erotikus-pszichológiai regényírás egyik mesterműve. Akad sajnos a listán könyvtárak érdeklődésére számot semmiképp sem tartó kiadvány is, amelyeket azonban igen sok könyvtár – a „tömegek uszályába kerülve” – mégis be szokott szerezni (*Ingenheim: Sissy*, *Knittel: Amadeus*, *Krantz: Még viszontlátjuk egymást*).

*Garcia Marquez*nek két könyve is megjelenik. Az egyik (Macondóban hull az eső) magyarul már megjelent novellái és kisregényei mellett néhány újdonságot is kínál, a másik a szerző nagy regényei közé tartozik (A tábornok útvesztője), ott a helye az immár klasszikussá magasodott nagy író régebbi könyvei mellett. Sajátos izgalmat kínál *Semprun* műve, a De szép vasárnap!, amely úgy folytatja az író hajdani híres munkáját, A nagy utazást, hogy egyúttal az író azóta megtett világnézeti váltásáról, saját korábbi „filozófiájának” átalakulásáról is vall. *Updike* újabb, valószínűleg utolsó „nyúl”-történetével szerepel. Ebben (Nyúlszív) a regénysorozat főhőse a közeledő halállal, az öregség rémeivel néz szembe. A korábbi „nyúl”-regények olvasói joggal követelik kedvencük „végének” történetét is.

Színművet mindössze két kötetet kínál a könyvvásár, igaz, mindkettő fölöttébb érdemes a figyelemre. Az egyik *Eörsi István* legújabb színdarabjait gyűjti össze (A szerző azt szeretné, ha a pofa egy kicsit hasonlítana a csomóra), a másik pedig Shakespeare összes műveinek (tehát nemcsak drámáinak, de hosszabb verseinek, szonettjeinek is) egyetlen kötetben való kiadása. Shakespeare művei igen sokféle edícióban hozzáférhetők, a most megjelent egykötetesre mégis érdemes felfigyelni: nyilván nem véletlen, hogy a szerző hazájában mindenkor az egykötetesek jelentették az „igazi” Shakespeare-t.

A szórakoztató irodalom (amelynek egyes darabjai fennköltebb címek alá rejtöztek) műveit nem érdemes felsorolni. Ezekből akad mindenféle: sci-fi, horror, bestseller, akciós történet, és – igaz csak egyetlen – értékes mű is: *Mark Twain* és *Jean Effel* fergeteges humorú „közös” munkája, az *Ádám és Éva* naplója.

Napjainkban – nem egy felmérés igazolja – a legtöbb olvasó érdeklődése a politika és a történelem felé fordul(t). Ilyen jellegű művekből is gazdag a Téli Könyvvásár választéka. Első helyen talán a legszélesebb olvasórétegek figyelmére méltó, népszerűbb, de tudományos hitelű munkákat érdemes számba venni. Ilyennek ígérkezik a *Bertényi–Gyapay* szerzőpáros friss szemléletű, a marxista, vulgármarxista sémáktól megszabadult Magyarország rövid története című munkája, *Ecsedy Ildikónak* a régi Kína történetét összefoglaló könyve (Császárok és alattvalók), *Haleckinek* nagy Európa-története (Millennium), valamint egy kollektív munka A háborúk világtörténetéről. Persze vannak olyan könyvek is, amelyeket inkább csak a történelemben járatosabb, iskolázottabb olvasók fognak forgatni: *Julier Ferenc* nagyszerű magyar hadtörténete (Magyar hadvezérek), *Jalsovszky–Tomsics–Hanák* műve, a Magyarország századfordulói várostörténetét feldolgozó monográfia (A tegnapi világ), *Macfarlane*-nek Az angol individualizmus eredetéről szóló eszmetörténeti összefoglalása, a *Pataky–Rozsos–Sárhidai* szerzőhármás hadtörténeti nagymonográfiája (Légi háború Magyarország felett) és még néhány. A könyvtáros szívét azonban nyilván a kézikönyvek, tájékoztatói műszerek sokasága fogja leginkább megindítani. *Bölköny Józsefnek* a Magyarország kormányait, *Rádóczy Gyulának* és *Tasnádi Gézának* a magyar papírpénzeket, *Ludwig Schubertnek* és *Rolf Seelmann-Eggebertnek* Európa királyi házait, *Pölöskei Ferencnek* Magyarország miniszterelnökeit bemutató munkái. A kézikönyvtárban (igaz csak a nagyobb könyvtárakéira gondolhatunk) van a helye a *Times* világtörténelmi atlaszának, a Springer kiadó Világtörténelmének, a Magyar Királyi Honvédség fegyverzetét bemutató kötetnek, *Gyárfás István* klasszikus, először száz éve megjelent nagy, négykötetes összefoglalásának (A jász-kunok története), valamint a *Technika* krónikájának, amely a technika történetét mutatja be az őskortól napjainkig, különös tekintettel a magyar feltalálókra, tudósokra.

Művelt olvasók fogják keresni a politikatudomány és történelemfilozófia olyan nagyjainak köteteit, mint *Vajda Mihály* vagy *Donáth Ferenc*. Van azonban a listán két olyan kötet, amelyre mindenkinek szüksége van (icsz), amelynek tartós népszerűséget jósolhatunk. Az egyik A rendszerváltás szótára, amely a nyelvi fordulatok, stílusesszékők, fogalmak és kategóriák változásain keresztül mutatja be a legújabb magyar történelmet, és *Varga Domokosnak*, a legmagasabb színvonalú ismeretterjesztés nagymesterének a magyarság történetét Mohácsig összefoglaló kötete, a *Mogyeriktől Mohácsig*.

A társadalomtudományok, az irodalomtörténet, a filozófia, a vallás és a művészetek történetének területén sok a viszonylag szűk körű igényt kielégíteni hivatott kiadvány. Nyilván csak szakemberek, illetve szakkönyvtárak érdeklődésére számíthatnak az olyan művek, mint a *Mádl–Vékás* szerzőpáros Nemzetközi magánjog és nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga című munkája, vagy *Moór Gyulának* a jogbölcsélet problémáit szárazó összefoglalása, de – persze egészen más okokból – kevesen lehetnek azok is, akiket mondjuk az okkult tanítások érdekelnek, és ezért *Rudolf Steiner* újabb könyvéhez, a *Meditációs könyvhöz* fordulnak, vagy akik hasonló kiadásban akarják tanulmányozni a 17. század olyan elfelejtett jelesének imakönyvét, mint *Hajnal Mátyás*. Azért persze ezeken a tudományterületeken is akad népszerű(bb) mű szép számmal. A világhírű neoliberais, Nobel-díjas közgazdásznak, *Hayeknek* a könyve (A végzetes ön-

hittség) korántsem hét pecséttel lezárt, szaktudományos monográfia, hanem villódzó szellemességű, hatalmas perspektívájú történetfilozófiai esszé. Ugyancsak ritka szellemi élmény (és magas rendű szórakozás), az olyan könyvek lapozgatása is, mint *Almási Miklós* filozófiai belletrisztikája Amerikáról (Lég-hajó Manhattan felett), *Fejtő Ferenc* publicisztikai írásainak gyűjteménye, *Schopenhauer* „értekezése” a nemi szerelem metafizikájáról vagy a halálról, vagy akár *Vadas József* összefoglalása a magyar bútor 100 évéről (amely persze minden inkább, mint száraz bútortörténeti monográfia. A kézikönyvek közül mindenképp kiemelendő a négykötetesre tervezett *Encyclopaedia Hungarica*, amelyben szinte minden megtalálható a magyarsággal, történelmével, föld- és néprajzával, szimbólumaival, mártírjaival és emigránisaival kapcsolatban, ami az eddigi lexikonokból kimaradt. De nyilván sokan várják már a Magyar Larousse Enciklopédia második, a Világirodalmi lexikon – végre megjelenő – tizenharmadik kötetét is.

Igen sok szép képzőművészeti album is megjelenik a Téli Könyvvásárra, ám ezek árai olyanok, hogy a legtöbb könyvtáros csak a fejét rázhatja. Pedig olyan gyönyörűségek is akadnak köztük, mint *Fliedl* Klimt-monográfiája (persze rengeteg reprodukcióval), vagy olyan „pikáns” érdekességek, mint *Escher* grafikái és rajzai, hogy az újjászületett Sixtus kápolnát bemutató kötetről ne is szóljunk (Michelangelo freskói – 6500 forint).

A természettudományi, pedagógiai, orvostudományi, egészségügyi, sporttal, háztartással stb. foglalkozó könyvek közül csak néhányat emelünk ki, olyanokat, amelyek különben talán elmerülnének a szakkönyvek értékes, ám viszonylag keveseket érdeklő tengerében, vagy a divatos, ám nagyrészt értéktelen, efemer jelentőségű „népszerű” traktátusok között. Ilyen pl. az *Ian Nicolson–Patrick Moore* szerzőpáros két, egymáshoz szervesen kapcsolódó, igen gazdagon illusztrált könyve, a Nap és bolygói, valamint A világűr titkai. De nem kevésbé fontos – és érdekes – mű *Godet* Európa virágai – Meglátni, meghatározni, védeni című könyve, amely nem kevesebb mint háromezer fotón mutatja be földrészünk virágait, vagy *Rimóczi Imre* Gombaválogatója, amely nemcsak az ehető és mérges gombák biztos megkülönböztetésében segíthet mindenkinek, de részletesen szól a gombák tárolásáról, tartósításáról és elkészítéséről is.

Az ifjúsági irodalom „rovatban” persze megtalálhatók az „örök” könyvek, a Robinsontól Fekete István munkáig, Salten Bambijától *Tolkien* A babójáig, *Cervantes* lerövidített *Don Quijote*-jától *Knight* Lassie-jéig, ám könyvtárosok számára mindezek „banalitások”, a példányszám-kiegészítés kategóriájába tartoznak. Ám e művek sokasága mellett olyan csemegékkel is szolgálnak a különböző kiadók, mint a Veszélyben a világunk, amely gyerekek számára foglalja össze – kitűnően –, hogy miért is van szükség környezetvédelemre, illetve, hogy aki ezt már átlátta, mit tehet magáért és az egész emberiségért, vagy a Képes diáksztár, amely 10–16 évesek számára teszi lehetővé a nyelvi önképzést, azt, hogy biztosan eligazodjanak a szavak, fordulatok, szinonimák, antonimák felnötteknek is sok nehézséget jelentő világában.

Karácsony közeledtével persze jogait követelik és jogaikhoz jutnak a mesék is. Ezek között azonban kár szemlézni, hisz a mesekönyvek egyik alapvető (könyvtári) tulajdonsága, hogy sohasem lehet belőle feleslegeset venni. Itt a régi könyvek is újak, hiszen még Gerő Ernő anyósának műve (Öreg néne özikéje) is aktuális maradt minden rendszerváltás ellenére.

A bemutatott művek megjelenésük után azonnal megvásárolhatók a Könyvtárellátó Kódex Könyvruházában (Bp. V., Honvéd u. 5.) vagy a Mintateremben (Bp. XIII., Váci út 19.). A könyvek ismertetői 1993 januárjától folyamatosan megjelennek az *Új Könyvekben*.

Perei Zoltán fametszeteiből

